

λάβης (Πβ. Κ.Δ., Ματθ. 25,53: «οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται») Μεγίστ.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιαταγάνας* καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Ἡπ. (Ἀρτ.) Θεσσ. (Βόλ. Καρδίτς. Λάρ. Φάρσαλ.) Λέσβ. (Μυτιλήν.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Κασσάνδρ.) Πελοπν. (Κυνουρ. Περιθώρ.) Στερελλ. (Ἀγρίν. Κερπεν. Λαμ. Λεβάδ. Φθιώτ.) καὶ ὡς παρωνύμ. Ἀνδρ. (Κόρθ.) Πελοπν. (Κυνουρ. Χατζ.)

γιαταγανάκι τό, πολλαχ.

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. *γιαταγάνι* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκι.

Τὸ μικρὸν *γιαταγάνι*, τὸ ὅπ. βλ., πολλαχ.: Πετύχανε τὸ γέρο προεστό, μὲ τὸ γιαταγανάκι του περασμένο 'ς τὸ ζωνάρι, τῇ στιγμῇ ποῦ 'βγαίνει ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα Γ. Βλαχογιάνν., *Τὰ παλληκάρ.*, 70.

γιαταγάνι τό, σύνθηθ. καὶ Τσακων. (Χαβουτσ.) *γιαταγάν'* βόρ. ιδιόμ. *γιουταγάν'* Στερελλ. (Ἀχυρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a t a g a n* = ξίφος, μεγάλη μάχαιρα.

Εἶδος πλατείας καὶ καμπύλης κατὰ τὸ μέσον σπάθης, τουρκικῆς προελεύσεως σύνθηθ.: Ντύθηκε ὁ Γιώργης φουστανελάς τοῦ Βαγγελισμοῦ καὶ ζώστηκε καὶ τὸ γιαταγάνι του παπούλη του Πελοπν. (Γαργαλ.) *Βγάλ-λει* τὸ γιαταγάνι *δου* τσαὶ σκοτών-νει τσαὶ τίς ἐξι (ἐκ παρχμυθ.) Κάλυμν. *Τί* τοῦ θελ'ς κι τοῦ κρέμασις αὐτὸ τοῦ γιαταγάν' Ἡπ. (Κουκούλ.) *Εἶνι* τοῦ *γιουταγάν'* τ' παπούλ' μ' Στερελλ. (Ἀχυρ.) || Φρ. *"Εἶχ' καλὸ γιουταγάν'* ἡ δεῖνα (ἐπὶ φλυαρίου καὶ κακογλώσσου γυναικὸς) αὐτόθ. *"Εβγαλε* τοῦ *γιαταγάν'* (ἀπεφάσισεν ὀριστικῶς νὰ ἐνεργήσῃ) Στερελλ. (Ἵπάτ.) || Ἄσμ.

Βγάζει τὸ γιαταγάνι του, τὸν κάψ' ἑπτὰ κομμάτια Ἡπ.

Σὰν μ' ἀγαπᾷς, βρε Ρωμιέ, σπάσε τὸ γιαταγάνι, κ' ἐγὼ ἀσημένιο σοῦ βαστοῦ, τὸ ξαναβάξεις πάλι Εὔβ. (Κύμ.)

Τὰ γιαταγάνια τῶν κλεφτῶν κλαῖνε κι ἀναστενάζουν, ἐκλαίγαν γιὰ τὸν Κωσταντῆ, τὸν ἀρχικαπετάνιο Πελοπν. (Ξηροκ.)

Ποῦ εἶναι τοῦ Μάρκου τὸ σπαθί, ποῦ εἶναι τὸ γιαταγάνι; Μ. Λελέκ., *Ἐπιδόρπ.*, 42.

γιατακάκι, τό, Κρήτ. (Ἡράκλ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. *γιατάκι* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -άκι.

Μικρὸν *γιατάκι* 1, τὸ ὅπ. βλ.: Ἄσμ.

Εἶδα μὲ θεὸς *Χερὶφ* πασᾶ κ' ἔπεφες κ' ἔπηρές με κι ἀπὸ τὸ γιατακάκι μου ἦρθες κ' ἐξύπνησές με;

γιατάκης ὁ, Πελοπν. (Ἀρκαδ. κ.ά.) — Γ. Βλαχογιάνν., *Κλέφτ. Μορ.*, 164 *γιατάξ* Θεσσ. Θράκ. (Μάδυτ. Τσακίλ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. κ.ά.) Στερελλ. (Περίστ.) Πληθ. *γιατάγ'δης* Θεσσ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιατάκι*.

Ὁ ὑποθάλπων καὶ τροφοδοτῶν τοὺς «κλέφτες» ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐνθ' ἄν.: Ὁ καπετάν Ἀναστάης τὸν εἶχε *γιατάξ* Θράκ. (Τσακίλ.) β) Ὁ ὑποθάλπων τοὺς ληστὰς καὶ χρησιμεύων ὡς κλεπταποδόχος Θεσσ. Θράκ. (Μάδυτ. Τσακίλ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλάστ. κ.ά.) Πελοπν. Στερελλ. (Περίστ.): *Νὰ* πᾶτι στοῦ δεῖνα, αὐτὸς εἶναι *γιατάξ* Περίστ. Συνών. *γιατάκι* 1γ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τύπ. *Γιατάκης* Ἀθῆν. Κρήτ. (Ρέθυμν. Χαν.)

γιατάκι τό, κοιν. *γιατάξ* βόρ. ιδιόμ. *γιατ-τάκι* Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κάσ. Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ. *γιατ-τάκιν* Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Σύμ. *γιατ-τάκι* Κῶς Ρόδ. *γιατθάκι* Κῶς Νίσυρ. Σύμ. *γιατάτσι* Ἀνδρ. Εὔβ. (Κονίστρ. Κουρ. κ.ά.) Μέγαρ. Μύκ. Πελοπν. (Ξεχώρ.) Σίκιν. *ιατάκι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *ιατάξ* Μακεδ. (Κοζ.) *γιαδάκι* Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a t a k* = κλίνη, κοίτη.

1) Κλίνη, στρωμένη, γενικῶς κατάλυμα κοιν.: *Πάω* 'ς τὸ *γιατάκι* μου, νὰ τυλιχτῶ 'ς τὰ ροῦχα μου νὰ ξεσταθῶ Α. Κρήτ. *Μόλις* σκοταδιάσει, θὰ φᾶμε καὶ θὰ πᾶμε 'ς τὸ *γιατάκι* μας γιὰ ὕπνο Πελοπν. (Γαργαλ.) *"Εἶχω* στρωμένο μὲ λατσούνια τὸ *γιατάκι* μου (λατσούνια = κλαδιὰ ἐλάτου) Πελοπν. (Μαζαίικ.) *Τὸν* ἡδῶ 'ς τὸ *γιατάκι* του καὶ ρουχά-λιζε Πελοπν. (Αἶγ.) *Κατέβηκα* ἀπὸ τὸ *γιατάκι* καὶ κοιμή-θηκα *στρωματσάδα* Ἰθάκ. *Πῆρε* ἓνα διαουλοκρύωμα, ποὺ τὸν ἔρριξε 'ς τὸ *γιατάκι* αὐτόθ. *Πά'* νὰ στρώσω τὸν ἀχερ-ζῶνα μὲ καλοτσιμηθιά, θὰ κάμω καλὸ *γιατάτσι* (καλο-τσιμηθιά = τὸ φυτὸν Ἐλίχρυσον τὸ ἰταλικόν) Σίκιν. *"Εστ'* σα τοῦ *γιατάξ* μ' πᾶν 'ς ἓναν ἑλατον Εὔβ. (Στρόπον.) *"Σ* τ' ἀμπέλ', 'ς τ' μιγάλ' ἀχλαδιὰ ἔχον στήθ' τοῦ *γιατάξ* μ' γιὰ τοῦ καλονκαίρ' Εὔβ. (Ἀκρ.) *Πάω* γιὰ τὸ *γιατάκι* μου νὰ πέσω Σίφν. *Τραῦ* 'ς τὸ *γιατ-τάκι* σου, μὴν κοιμᾶσαι ἐδῶ! Κῶς *"Φτηδὰ* ἡ προβιά εἶναι τὸ *γιατ-τάκι* μου Κῶς (Καρδάμ.) *"Εφκει*σι τοῦ *γιατάξ* τ' κι δὲν ἔχ' ἀνάγκ' κα-νένα Θεσσ. (Τσαγκαρ.) *Πάω* νὰ πέσω 'ς τὸ *ιατάκι* μου Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *"Ηδιάταξε* τίς δοῦλες κ' ἐπῆραδ-δον 'ς τὸ *γιατ-θάκι* δου Σύμ. || *Ποῦ* θὰ πᾶς *γιατάξ* ἀπόψ' κ' μπάρι; (ποῦ θὰ κοιμηθῇς;) Στερελλ. (Ἀχυρ.) || Γνωμ. *Σὲ* *Τούρκικο* τρα-πέζι νὰ τρώτε, σὲ *γιατάκι* νὰ μὴ κοιμηθῇτε! (διὰ τὸ ἐπικίν-δυνον τοῦ πράγματος) Προπ. (Μαρμαρ.) *"Αποῦ* τιμπέλ' κι γέροντα θὰ βροῖς καλὸ *γιατάξ* Στερελλ. (Ἀχυρ.) *"Αλλοῦ* ἀπ' τοῦ *γιατάξ* μ' δὲν εἶναι καλύτερα Μακεδ. (Δεσκάτ.) || Ἄσμ.

Μὰ σὺ θαρρεῖς πὼς σ' ἤφηκα, μικρό μου, καὶ φοβᾶσαι, μὰ γὼ 'χω μέσα 'ς τὴ γαρδιά *γιατάκι* καὶ κοιμᾶσαι Κρήτ.

Μέσα 'ς τὴ μέσα γάμαρα, 'ς τὰ σκοτεινὰ *γιατάκια*, ἐκεῖα τὸν ἐξορίσανε τὰ μαῦρα σου *ματάκια* αὐτόθ.

"Ενύχτωσα καὶ βράδυνασα 'ς τὸ ἔρημο σοκάκι, ἔβγα, ψυχὴ μ', καὶ μάσε με, δὲν ἔχ' ἀλλοῦ *γιατάκι*

Ἡπ. Συνεκδ. ἡ κλινωστρωμένη Ρόδ.: *Σήκωσε* τὰ *γιατ-τάκια*.

β) Κρησφύγετον εἰς ἀπόκρημνον καὶ δύσβατον μέρος τῶν ἄρματολῶν καὶ κλεφτῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ καὶ τῶν λη-στῶν κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους πολλαχ.: *"Εδῶ* ἔχ'νε τὸ *γιατάξ* τ'ς (ἐνν. οἱ λησταὶ) Θράκ. (Τσακίλ.) *Οὐ* *καπιτάνιος* εἶνι 'ς τοῦ *γιατάξ* τ' Στερελλ. (Περίστ.) || Ἄσμ.

Θέ μου, καὶ τί νὰ γίνηκαν ὅλ' οἱ καπεταναῖοι;

Μαυρίσαν τὰ *γιατάκια* τους κ' εἶναι χορταριασμένα

Πελοπν. (Ἀρκαδ. κ.ά.)

Κ' οἱ κλέφτες ἐπλακώσανε καὶ τὰ νησιὰ γεμίσαν κ' οἱ *Μπαρδουνιώτες* πᾶν' *κοδά*, ποῦ ξέρουν τὰ *γιατάκια* Πελοπν. (Μάν.)

Κι ἀκῶ τὰ δέντρα καὶ βογγοῦν καὶ τίς ὀξυές νὰ σκοῦζουν καὶ τὰ *γιατάκια* τῶν κλεφτῶν νὰ κλαῖν τὸν καπετάνιο Πελοπν. (Μαντίν.)

Νὰ πάρω δίπλα τὰ βουνά, νὰ περπατήσω λόγγους, νὰ βροῦ λημέρια τῶν κλεφτῶν, *παλληκαριῶν* *γιατάκια* Πελοπν. (Λάστ. κ.ά.)